

Machovka peruánska - *Physalis peruviana* L

Pôvod a rozšírenie

Patrí do význačnej čeľade ľuľkovitých. Pôvodom hlavne z Peru a Guatemaly, kde ju jedli indiáni už v dávnych dobách. Rozšírila sa do južných oblastí USA, Ázie, Afriky a Európy. Niektoré druhy zdomácnili aj u nás. Rod *Physalis* zahŕňa 100 druhov.

Botanická charakteristika

V našich podmienkach sa pestuje ako jednoročná, vo svojej domovine sa pestujú aj viacročné rastliny. Dorastá do výšky 1 metra a šírky až 1,8 metra v závislosti na pestovateľských podmienkach. Striedavo postavené listy sú pretiahnuto vajcové, po celom okraji vrúbkované. V úžľabí listu vyrastajú previsnuté kvety s päťdielnym kalichom a svetlo-žltou päť cípovou korunou s piatimi tyčinkami a vrchným semenníkom. Plodom je oranžová bobuľa o priemere 2 - 3 cm. Je úplne uzavretá v značne zväčšenom a nafúknutom lampióne, ktorý je v dobe zrelosti žltó-oranžový. Drobné semienka sú rozptýlené v dužine bobúľ.

Využitie

Konzumné časti rastliny sú sladké, trochu kyslé bobule, ktoré majú príjemnú ananášovú vôňu. Obsahujú 10 – 12 % cukru, tiež pektín a vitamín A a C. Pektíny priaznivo regulujú tráviace procesy, znižujú krvný tlak, obsah cholesterolu v krvi a zlepšujú činnosť nervovej sústavy. Plody sa konzumujú buď čerstvé, zavárané, sušené alebo kandizované. Varí sa z nich džem, používajú sa do múčnikov. Uplatnenie nájdú v cukrárstve a likérnictve. Machovka má svoje miesto aj v ľudovom liečiteľstve.

Pestovanie

Machovku, teplomilnú rastlinu, môžeme pestovať vo všetkých našich teplejších oblastiach. Pre dobrý rast vyžaduje teplotu v rozmedzí 16 – 25°C. K pestovaniu sú vhodné ľahšie a humózne pôdy. Na ťažších pôdach sa oneskoruje vo vývoji a zle dozrieva. Pre pestovanie machovky sú vhodné slnečné polohy chránené pred vetrom. Do oševného postupu ju zaraďujeme podobne ako rajčiny. Pozemok vyhnojíme kompostom alebo rozloženým hnojom.

Výsadbu von uskutočníme až po 15. máji do sponu 80 x 100 cm. K nastlaniu použijeme bielu alebo čiernu netkanú textíliu. Osvedčilo sa pestovanie machovky v studenom parenisku, kde môžeme rastliny vysádzať už od konca apríla a tým urýchliť zber. Ako náhle rastliny dorastú po presklenie, odstavíme okná a necháme rastliny voľne rásť. Zber prebieha od augusta až do prvých jesenných mrazov. Nastlaním alebo pestovaním pod fóliou urýchlime zber asi o 2 – 3 týždne. Výnos býva 2 kg z jednej rastliny.
